

ΕΘΝΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΑΦΗΓΗΣΕΩΝ ΖΩΗΣ ΗΝΩΜΕΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ – ΣΕ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΗ ΒΡΕΤΑΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Συμβουλές για τη διεξαγωγή εξ αποστάσεως συνεντεύξεων στη διάρκεια της πανδημίας Covid-19

Εκδοχή 5 (4 Απριλίου 2020)

Μετάφραση από τα αγγλικά: Ρίκη Βαν Μπούσχοτεν, Μαριλένα Κουκούλη

Συντάχτηκε από τον Charlie Morgan, αρχιονόμο προφορικής ιστορίας στη Βρετανική Βιβλιοθήκη, σε συνεργασία με τους Rob Perks, Mary Stewart, Camille Johnston (Τμήμα Προφορικής Ιστορίας, Βρετανική Βιβλιοθήκη, Λονδίνο). Με ευχαριστίες στον Tom Lean (Πανεπιστήμιο του York) και στον Adam Tonell (Αρχείο Ήχου της Βρετανικής Βιβλιοθήκης).

Δήλωση: Σκοπός αυτού του οδηγού είναι η παροχή οδηγιών με βάση την εμπειρία της ομάδας της Βρετανικής Βιβλιοθήκης υπεύθυνης για τον τομέα της προφορικής ιστορίας, με την ενσωμάτωση συμβουλών και από άλλα μέλη της (βρετανικής) Εταιρείας Προφορικής Ιστορίας (OHS – Oral History Society). Ενώ έχει καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια να εξασφαλιστεί η ακρίβεια των πληροφοριών που συγκεντρώθηκαν εδώ από ένα ευρύ φάσμα πηγών και εμπειρίας, ούτε οι συγγραφείς, ούτε η Βρετανική Βιβλιοθήκη, ούτε η Εταιρεία Προφορικής Ιστορίας μπορεί να αναλάβει ευθύνη για τυχόν συνέπειες που μπορεί να προκύψουν από τη χρήση αυτών των πληροφοριών για τον οποιαδήποτε σκοπό. Δεδομένου ότι πρόκειται για οδηγό εν εξελίξει που πρόκειται να αναθεωρηθεί και να ενημερωθεί, ο συντάκτης θεωρεί ευπρόσδεκτες τυχόν παρατηρήσεις και ερωτήσεις.

Σύνοψη

Ο οδηγός αυτός γράφτηκε στις συνθήκες της πανδημίας Covid-19 2020 οι οποίες απαίτησαν την αναστολή όλων των δια ζώσης συνεντεύξεων προφορικής ιστορίας. Ανταποκρινόμενο στο αυξανόμενο ενδιαφέρον για τη διεξαγωγή εξ αποστάσεως συνεντεύξεων, το κείμενο αυτό προσπαθεί να συνοψίσει τα δεοντολογικά, νομικά, μεθοδολογικά και τεχνικά ζητήματα τα οποία θα πρέπει να μελετήσουν μεμονωμένα άτομα και προγράμματα πριν αποφασίσουν για τη διεξαγωγή ή μη εξ αποστάσεως συνεντεύξεων.

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή	2
2. Πότε να κάνουμε εξ αποστάσεως συνεντεύξεις	3
2.1 Το επειγόν της συνέντευξης	3
2.2 Το είδος συνέντευξης	3
2.3 Η κατάσταση του αφηγητή και του ερευνητή	4
2.4 Ο σκοπός της συνέντευξης	5
2.5 Χρονοδιαγράμματα προγραμμάτων	5

2.6 Τεχνολογική ικανότητα	5
2.7 Νομικά ζητήματα	5
3. Τι να προσέξουμε όταν κάνουμε εξ αποστάσεως συνεντεύξεις	6
4. Τεκμηρίωση	7
5. Επιλογές για την καταγραφή εξ αποστάσεως συνεντεύξεων	8
5.1. Ανεξάρτητη καταγραφή στις δύο πλευρές (double-ender)	
5.2 Καταγραφή VoIP ή τηλεφωνικής κλήσης	
5.2.1 NCH SoundTap	
5.2.2 Audio Hijack	
5.2.3 Hindenburg Journalist Pro	
5.2.4 Σύνδεση τηλεφώνου ή λάπτοπ με συσκευή ηχογράφησης	
5.2.5 Άλλες επιλογές	
6. Βιβλιογραφία εμβάθυνσης και άλλες πηγές	
6.1 Δικτυακές πηγές	
6.2 Οι εξ αποστάσεως συνεντεύξεις σε περιόδους κρίσης	

Παράρτημα Α Τεχνολογικές επιλογές για την καταγραφή εξ αποστάσεως συνεντεύξεων

1. Εισαγωγή

Οι ερευνητές προφορικής ιστορίας πάντα προτίμησαν τη συνέντευξη πρόσωπου με πρόσωπο και αποθάρρυναν τη διεξαγωγή εξ αποστάσεως συνεντεύξεων. Είναι δύσκολο να οικοδομηθεί μια σχέση εμπιστοσύνης από μακριά, να αντιληφθούμε μια αλλαγή στη ψυχική διάθεση, να μεταδοθούν μη λεκτικά μηνύματα και να δημιουργηθεί η σχέση που απαιτείται για μια επιτυχή συνέντευξη προφορικής ιστορίας. Επιπλέον, οι συνεντεύξεις που καταγράφονται μέσω τηλεφώνου ή διαδικτυακών υπηρεσιών συχνά έχουν κακή ποιότητα ήχου, παράγουν ψηφιακά αρχεία που δεν μπορούν να αρχειοθετηθούν, και παρουσιάζουν προβλήματα σχετικά με την ασφάλεια των δεδομένων και την υπογραφή και αποθήκευση εγγράφων τεκμηρίωσης της συνέντευξης (παραχωρητηρίων). Ωστόσο, η πανδημία Covid-19 προκάλεσε μια έκτακτη κατάσταση, όπου η διεξαγωγή δια ζώσης συνεντεύξεων θα έθετε σε κίνδυνο την υγεία του ερευνητή, του αφηγητή και ολόκληρης της κοινωνίας. Γι αυτό το λόγο η Εταιρεία Προφορικής Ιστορίας του ΗΒ συνέστησε την αναβολή μέχρι νεωτέρας των συνεντεύξεων με φυσική παρουσία. Η συνθήκη αυτή είναι πρωτόγνωρη στη ζωντανή μνήμη των ανθρώπων και διαφέρει από άλλες περιόδους κρίσης τις οποίες τεκμηρίωσε η προφορική ιστορία και που συνήθως αφορούσαν μόνο συγκεκριμένους τόπους (βλέπε τη βιβλιογραφία παρακάτω). Η πανδημία Covid-19 είναι παγκόσμια και οι επιπτώσεις της στην πρακτική της προφορικής ιστορίας είναι επίσης πλανητικές, μας θίγουν όλους.

Η αναβολή δια ζώσης συνεντεύξεων δεν σημαίνει ότι πρέπει να διακοπούν και οι εργασίες προφορικής ιστορίας: άτομα και ομάδες μπορούν να αξιοποιήσουν το χρόνο αυτό για να κάνουν περιλήψεις, απομαγνητοφωνήσεις, επιμέλεια, έρευνα, να γράφουν, να ετοιμάζουν ιστοσελίδες ή να αναλύουν συνεντεύξεις, μεταξύ άλλων. Ταυτόχρονα, αναγνωρίζουμε ότι σε

ορισμένες περιπτώσεις μπορεί να υπάρχει ανάγκη για ερευνητές προφορικής ιστορίας να συνεχίζουν τη διεξαγωγή συνεντεύξεων, για παράδειγμα όταν ένας σημαντικός μάρτυρας δεν είναι καλά στην υγεία του, όταν η έρευνα αφορά την ίδια την πανδημία, ή όταν δεν μπορούν να αναβληθούν οι τελικές προθεσμίες ερευνητικών προγραμμάτων. Αναγνωρίζουμε ότι σε τέτοιες περιπτώσεις η μόνη λύση είναι η προσφυγή σε εξ αποστάσεως τεχνολογίες.

2. Πότε να κάνουμε εξ αποστάσεως συνεντεύξεις

Ενώ οι εξ αποστάσεως συνεντεύξεις είναι αυτή τη στιγμή η μόνο εφικτή μέθοδος για την πραγματοποίηση μιας συνέντευξης προφορικής ιστορίας, αυτή η κατάσταση δεν θα κρατήσει για πάντα. Η πανδημία Covid-19 και η αντιμετώπισή της στο πλανητικό επίπεδο θα διαρκέσει από μερικούς μήνες μέχρι πάνω από ένα χρόνο, αλλά ο περιορισμός των κοινωνικών επαφών (social distancing) κάποτε θα τελειώσει και οι ερευνητές της προφορικής ιστορίας θα ανακτήσουν τη δυνατότητα να κάνουν ζωντανές συνεντεύξεις πρόσωπου με πρόσωπο. Εάν υπάρχει η δυνατότητα, θα πρέπει να αναβάλετε τις συνεντεύξεις σας μέχρι τότε, χρησιμοποιώντας εντωμεταξύ εξ αποστάσεως τεχνολογίες για να χτίζετε σχέση εμπιστοσύνης με τον αφηγητή, για να δείτε εάν είναι υγιής και ασφαλής, ή ίσως να συνεχίσετε με αυτόν τον τρόπο μια συνέντευξη που ήδη είχατε ξεκινήσει με φυσική παρουσία. Εάν δεν υπάρχει δυνατότητα αναβολής, θα πρέπει να εξετάσετε διάφορα κριτήρια για να αποφασίσετε εάν θα προχωρήσετε σε εξ αποστάσεως συνέντευξη προφορικής ιστορίας ή όχι. Αυτά είναι τα εξής.

2.1 Το επείγον της συνέντευξης

Μπορεί να αναβληθεί η συνέντευξη; Οι συνεντεύξεις προφορικής ιστορίας συχνά λαμβάνουν χώρα προς το τέλος της ζωής του αφηγητή και η παρούσα πανδημία παρουσιάζει ιδιαίτερο κίνδυνο για ηλικιωμένους και ευάλωτα άτομα ή ομάδες. Το πρώτο πράγμα που θα πρέπει να σκεφθούμε για να αποφασίσουμε τη διεξαγωγή εξ αποστάσεως συνέντευξης είναι το πόσο επείγον είναι και εάν υπάρχει πιθανότητα να γίνει και σε ένα χρόνο. Το επείγον μπορεί επίσης να κριθεί με βάση τη διαθεσιμότητα ήδη αρχειοθετημένων συνεντεύξεων και τη δυνατότητα αξιοποίησής τους αντί για την πραγματοποίηση νέων. Επίσης μπορεί να εκτιμηθεί εάν η ήδη υπάρχουσα έρευνα για το θέμα που μας ενδιαφέρει μπορεί να αποτελέσει μια κατάλληλη πηγή τεκμηρίωσης. Τέλος, η διεξαγωγή συνεντεύξεων μπορεί να έχει ένα πιο επείγοντα χαρακτήρα, όταν σκοπεύει ειδικά στην τεκμηρίωση της τρέχουσας κατάστασης ή αφορά ειδικά το θέμα των μεταδοτικών ασθενειών.

2.2 Το είδος συνέντευξης

Τι είδους συνέντευξη προφορικής ιστορίας θέλετε να κάνετε; Μπορεί να αποδειχτεί πολύ δύσκολο να καταγράψετε με εξ αποστάσεως τεχνολογία μια λεπτομερή αφήγηση ζωής, αλλά ίσως είναι δυνατόν να κάνετε πιο μικρές και πιο στοχευμένες ερευνητικές συνεντεύξεις. Σε μεγαλύτερα ερευνητικά προγράμματα, μπορεί να σας βοηθήσει για να αποφασίσετε ποιες συνεντεύξεις θα πρέπει να γίνουν τώρα κατά προτεραιότητα και ποιες μπορούν να αναβληθούν.

2.3 Η κατάσταση του αφηγητή και του ερευνητή

Κατά πόσο έχει προτεραιότητα η συνέντευξη προφορικής ιστορίας στην τρέχουσα κατάσταση; Η πανδημία Covid-19 έχει ήδη αφήσει πολλούς ανθρώπους σε μια κατάσταση οικονομικής, ψυχολογικής και προσωπικής δυστυχίας. Πολλοί δυσκολεύονται να πληρώσουν το νοίκι τους, τους λογαριασμούς τους ή να αγοράσουν τρόφιμα. Ή έχουν προβλήματα με την φροντίδα των παιδιών. Άλλοι αναγκάζονται να παραμείνουν σε σπίτια όπου οι σχέσεις είναι δύσκολες ή βίαιες. Άτομα, κοινότητες και η κοινωνία ολόκληρη θα έρχονται αντιμέτωπα με την απώλεια αγαπημένων προσώπων υπό έκτακτες συνθήκες, καθώς και με τις μεταγενέστερες ψυχολογικές επιπτώσεις μαζικού πένθους.

Σε ορισμένες περιπτώσεις η συνέντευξη προφορικής ιστορίας μπορεί να βοηθήσει το άτομο που την παραχωρεί να αντιμετωπίσει ψυχολογικά αυτή τη δύσκολη κατάσταση και να επεξεργαστεί τον τρόπο που βίωσε την πανδημία. Στην περίπτωση αυτή η συνέντευξη θα λειτουργήσει θετικά. Ωστόσο, τη στιγμή που γράφεται αυτός ο οδηγός για πολλούς το πρώτο μέλημα είναι να εξασφαλίσουν ότι οι ίδιοι και άλλοι είναι ασφαλείς και στο σπίτι και το αίτημα να γίνει συνέντευξη μαζί τους μπορεί να εκλαμβάνεται σαν παρέμβαση στη ζωή τους ή σαν δείγμα έλλειψης ευαισθησίας. Μπορείτε άραγε να είστε σίγουροι ότι τα άτομα υπό τις παρούσες συνθήκες έχουν ενημερωθεί πλήρως για τη διαδικασία και είναι σε θέση να δώσουν ελεύθερα την ενημερωμένη συγκατάθεσή τους να λάβουν μέρος; Μια εξ αποστάσεως συνέντευξη θα είναι άραγε για το συγκεκριμένο άτομο η καλύτερη κληρονομιά που θα αφήσει πίσω του για τον ιστορικό του μέλλοντος; Θυμηθείτε ότι η συνέχιση μιας τρέχουσας συνέντευξης προφορικής ιστορίας θα θέσει λιγότερα προβλήματα από την έναρξη καινούργιας και ότι ορισμένοι ερευνητές προφορικής ιστορίας υποστηρίζουν ότι σε περιόδους κρίσης θα πρέπει να πάρετε συνέντευξη μόνο από ανθρώπους με τους οποίους έχετε ήδη δημιουργήσει μια σχέση.

Τέλος, θα πρέπει να εκτιμήσετε και τη δική σας κατάσταση. Η πανδημία Covid-19 είναι παγκόσμιο φαινόμενο και μας επηρεάζει όλους, αν και με διαφορετικούς τρόπους. Έχετε επαρκή χρόνο για την προετοιμασία της συνέντευξης και την επεξεργασία της μετά (π.χ. έρευνα, περιλήψεις). Μπορείτε να βάλετε σε αναστολή τις δικές σας εμπειρίες της πανδημίας και να δώσετε προτεραιότητα στην εμπειρία του αφηγητή; Όταν δουλεύετε με εθελοντές, έχετε το προσωπικό και την εμπειρογνομosύνη για να τους δώσετε την αναγκαία πρακτική και συναισθηματική υποστήριξη;

2.4 Ο σκοπός της συνέντευξης

Μπορούν να αρχειοθετηθούν οι εξ αποστάσεως συνεντεύξεις; Ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα με τις εξ αποστάσεως συνεντεύξεις είναι η ποιότητα των ψηφιακών αρχείων που μπορούν να καταγραφούν. Ενδέχεται η ποιότητα του ήχου να είναι κακή (πράγμα που δυσχεραίνει πολύ την απομαγνητοφώνηση) ή να χρησιμοποιείται λογισμικό ηχογράφησης χαμηλής ανάλυσης και/ή αποκλειστικής εκμετάλλευσης (proprietary audio software) με ειδικές μη συμβατές προδιαγραφές. Εάν οι συνεντεύξεις προφορικής ιστορίας καταγράφονται με σκοπό την μακρόχρονη αποθήκευσή τους σε κάποιο αρχείο, αυτό θα είναι κεντρικό κριτήριο στην απόφαση διεξαγωγής η μη εξ αποστάσεως συνέντευξης. Οι ερευνητές προφορικής ιστορίας και οι υπεύθυνοι προγραμμάτων θα πρέπει να συμβουλευτούν τα αρχεία με τα οποία συνεργάζονται για να διαβεβαιωθούν ότι θα δέχονται εξ αποστάσεως συνεντεύξεις σαν μέρος της συλλογής τους. Εάν οι συνεντεύξεις θα χρησιμοποιηθούν μόνο

για ερευνητικούς σκοπούς και όχι για αρχειοθέτηση, τότε η διεξαγωγή εξ αποστάσεως συνεντεύξεων θα είναι πιο εφικτή.

2.5 Χρονοδιαγράμματα ερευνητικών προγραμμάτων

Μπορούν άραγε τα χρηματοδοτούμενα προγράμματα να αναβάλουν τις ερευνητικές τους δραστηριότητες; Συνιστούμε θερμά να έρθετε σε επαφή με τον χρηματοδότη σας ή τον επιστημονικό υπεύθυνο πριν πάρετε απόφαση για εξ αποστάσεως συνεντεύξεις. Οι περισσότεροι φορείς χρηματοδότησης (όπως στο ΗΒ το National Lottery Heritage Fund) έχουν αναστείλει τις τελικές προθεσμίες για προγράμματα προφορικής ιστορίας και θα περιμέναμε ακαδημαϊκά ιδρύματα και συμβούλια χρηματοδότησης να παρατείνουν κι εκείνα τα χρονοδιαγράμματά τους για μεταπτυχιακές έρευνες. Ταυτόχρονα όμως αυτό δεν συνεπάγεται και συμπληρωματική χρηματοδότηση. Γι αυτό τα χρονοδιαγράμματα που υπήρχαν πριν τον περιορισμό των κοινωνικών επαφών ίσως χρειαστούν να παραμείνουν σε ισχύ για λόγους οικονομικής και πρακτικής διαχείρισης. Εάν υπάρχουν προγράμματα που έχουν προσλάβει προσωπικό μόνο για τη διεξαγωγή συνεντεύξεων (η για την επίβλεψη εθελοντών συνεντευκτών) εντός συγκεκριμένου χρονικού πλαισίου, μπορεί να θέλουν να αποφασίσουν τη διεξαγωγή εξ αποστάσεως συνεντεύξεων. Ωστόσο, εάν στο πλαίσιο του προγράμματος δεν έχει γίνει κατάρτιση στις τεχνικές της προφορικής ιστορίας θα συνιστούσαμε θερμά να αποκλειστεί αυτό το ενδεχόμενο.

2.6 Τεχνολογική ικανότητα

Ποια τεχνολογικά εργαλεία προσφέρονται για τη διεξαγωγή εξ αποστάσεως συνεντεύξεων; Η ενότητα 5 του παρόντος εγγράφου αφορά στις τεχνολογικές επιλογές για την καταγραφή εξ αποστάσεως συνεντεύξεων. Ωστόσο, αυτές οι επιλογές προτείνονται μόνο στο βαθμό που και οι συνεντευκτές και οι συνεντευξιαζόμενοι έχουν την απαραίτητη εξοικείωση. Εάν οι συνεντευκτές οι ίδιοι δεν μπορούν να χειριστούν με επάρκεια τα λογισμικά, δεν θα μπορούν να καθοδηγήσουν αποτελεσματικά τους συνεντευξιαζόμενους, και εάν οι συνεντευξιαζόμενοι δεν μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις επιλογές των λογισμικών που προτείνονται, τότε η εξ αποστάσεως συνέντευξη θα είναι πραγματικά πολύ δύσκολη.

2.7 Νομικά ζητήματα

Ποιες είναι οι νομικές επιπτώσεις και αυτές που σχετίζονται με την προστασία των δεδομένων; Διαφορετικοί πάροχοι λογισμικών για εξ αποστάσεως συνεντεύξεις μπορεί να αξιώνουν διαφορετικά δικαιώματα στα ηχητικά αρχεία. Θα πρέπει να δείξετε μεγάλη επιμέλεια στην ανάγνωση των όρων και προϋποθέσεων του λογισμικού που θα χρησιμοποιήσετε, ώστε να διασφαλίσετε πως δεν θα παραβιάσετε την νομοθεσία περί της προστασίας των προσωπικών δεδομένων της χώρας που κατοικείτε εσείς ή ο συνεντευξιαζόμενος ή ακόμα και της χώρας που δραστηριοποιείται ο πάροχος. Θα πρέπει, επίσης να σκεφθείτε πόσο εμπιστευτική μπορεί είναι μια εξ αποστάσεως συνέντευξη, εάν ο πάροχος λογισμικού καταγράφει συστηματικά και αποθηκεύει το περιεχόμενο (όπως για παράδειγμα κάνει η Google σε εφαρμογές της), ή εάν ασκεί τα δικαιώματά του πάνω σε οτιδήποτε έχετε καταγράψει. Ακόμα πιο σημαντικό είναι να ελέγξετε εάν τα αρχεία σας αποθηκεύονται σε νέφος (cloud) ή εάν αποθηκεύονται τοπικά στον υπολογιστή σας. Η τελευταία επιλογή θα έχει σαφώς λιγότερες επιπλοκές σχετικά με την προστασία των

προσωπικών δεδομένων. Για συνεντεύξεις που περιέχουν ευαίσθητα, κλειστής ή περιορισμένης πρόσβασης ή εμπιστευτικά δεδομένα, ίσως τελικά είναι αδύνατη η επιλογή της εξ αποστάσεως διαδικασίας.

3. Τι να προσέξουμε όταν κάνουμε εξ αποστάσεως συνεντεύξεις

Οι εξ αποστάσεως συνεντεύξεις παρουσιάζουν ιδιαίτερες δυσκολίες τόσο αναφορικά με την τεχνολογική διάσταση όσο και μεθοδολογικά, δυσκολίες που δεν συναντώνται όλες στις διαζώσεις συνεντεύξεις. Υπάρχει περιορισμένη βιβλιογραφία για το συγκεκριμένο ζήτημα και για αυτό το λόγο είναι ευπρόσδεκτη κάθε περαιτέρω συζήτηση.

Δυσκολίες σχετικά την τεχνολογία:

- Εάν χρησιμοποιείτε σύνδεση στο Διαδίκτυο για τη διεξαγωγή εξ αποστάσεως συνεντεύξεων, θα πρέπει να έχετε στο νου σας τον φόρτο στο εύρος ζώνης των συνδέσεων λόγω του αυξημένου σήμερα αριθμού ατόμων που εργάζονται από το σπίτι και χρησιμοποιούν το διαδίκτυο για λόγους αναψυχής. Επίσης να θυμάστε ότι υπάρχουν σημεία με περιορισμένο σήμα διαδικτύου και τηλεφώνου σε αγροτικές περιοχές της χώρας. Όταν χρησιμοποιείτε το διαδίκτυο για εξ αποστάσεως συνεντεύξεις, βεβαιωθείτε ότι έχετε απενεργοποιήσει όλες τις άλλες συσκευές που χρησιμοποιούν το δικό σας Wi-Fi ή τη σύνδεση του Διαδικτύου και ζητήστε από τους συνεντευξιαζόμενους να κάνουν το ίδιο.
- Τα ενσωματωμένα μικρόφωνα σε υπολογιστές και φορητούς υπολογιστές ενδέχεται να είναι κακής ποιότητας. Αν μπορείτε και εσείς και ο συνεντευξιαζόμενος να χρησιμοποιήσετε εξωτερικά μικρόφωνα, η συνέντευξή σας θα έχει σημαντικά καλύτερη ποιότητα ήχου. Ωστόσο, για πολλές μεθόδους εγγραφής είναι προτιμότερο για εσάς και τον συνεντευξιαζόμενό σας να φοράτε ακουστικά, και τα δύο αυτά κομμάτια του εξοπλισμού χρησιμοποιούν τον ακροδέκτη ήχου (audio jack) του υπολογιστή. Εάν ο υπολογιστής σας διαθέτει μόνο μία υποδοχή ήχου, θα πρέπει να αξιολογήσετε και να κρίνετε σε ποιο εξοπλισμό θα δώσετε προτεραιότητα ή αλλιώς να χρησιμοποιήσετε μια εναλλακτική λύση, όπως ένα μικρόφωνο USB ή ακουστικά Bluetooth. Σημειώστε ότι σε πολλές επιχειρήσεις έχει εξαντληθεί ο οπτικοακουστικός εξοπλισμός λόγω της αυξημένης ζήτησης κατά την έναρξη της πανδημίας.
- Αν πραγματοποιείτε εγγραφή του καναλιού ήχου μιας βίντεο-κλήσης (χωρίς την εικόνα), θυμηθείτε ότι οι μελλοντικοί ερευνητές δεν θα δουν το βίντεο. Εάν εσείς ή ο ερωτώμενος αναφέρεστε σε έγγραφα, αντικείμενα ή μη λεκτικές μορφές έκφρασης, βεβαιωθείτε ότι αυτά θα περιγράφονται με σαφήνεια στη συνέντευξη.
- Αν πραγματοποιείτε εγγραφή μέσω υπολογιστή, βεβαιωθείτε ότι έχει σταματήσει η αναπαραγωγή αρχείων ήχου και εικόνας βίντεο και ότι έχετε απενεργοποιήσει προγράμματα που ενδέχεται να έχουν ειδοποιήσεις με ήχο. Σχετικά με την ηχογράφηση με «έξυπνα» κινητά, δείτε περισσότερα στις οδηγίες της OHS (<https://www.ohs.org.uk/about/faqs/>)
- Εάν εγγράφετε τη συνέντευξη σε υπολογιστή, βεβαιωθείτε ότι υπάρχει αρκετός αποθηκευτικός χώρος διαθέσιμος: κατά κανόνα, βεβαιωθείτε ότι υπάρχει 1GB χώρου ανά ώρα του εγγεγραμμένου στερεοφωνικού ήχου.

- Τα επίπεδα έντασης του συνεντευκτή και του συνεντευξιζόμενου είναι πιθανό να διαφέρουν περισσότερο σε μια εξ αποστάσεως συνέντευξη από ό,τι σε μια δια ζώσης. Σκεφθείτε πώς μπορείτε να ελαχιστοποιήσετε αυτή τη διαφορά.
- Έχετε υπόψη σας ότι πιθανότατα θα υπάρχουν πολλοί περισπασμοί και στα δύο σπίτια, συμπεριλαμβανομένων μεταξύ άλλων των παιδιών, των κατοικίδιων ζώων και των γειτόνων. Προσπαθήστε να ελαχιστοποιήσετε τους ήχους αυτούς όσο καλύτερα μπορείτε, κάνοντας την εγγραφή σε έναν ήσυχο κι άνετο χώρο, με μαλακά έπιπλα, που να εξασφαλίζει εμπιστευτικότητα.
- Οι πληροφορητές ενδέχεται να δυσκολεύονται περισσότερο να μιλήσουν επί μακρό χρονικό διάστημα σε μια εξ αποστάσεως συνέντευξη παρά σε μια δια ζώσης και ίσως χρειαστούν πιο συχνά διαλείμματα.
- Η μη λεκτική ανατροφοδότηση θα είναι πολύ πιο δύσκολη σε μια εξ αποστάσεως συνέντευξη από ό,τι σε μια δια ζώσης. Επιπλέον, θα είναι πιο δύσκολο να εντοπιστούν μη λεκτικά σήματα, που υποδεικνύουν την κατάλληλη στιγμή για μια συμπληρωματική (follow up) ερώτηση. Μπορεί να χρειαστεί να προσαρμόσετε την τεχνική της συνέντευξης και τη δομή των ερωτήσεων.
- Εξετάστε προσεκτικά πώς θα αποθηκεύσετε την ηχογράφηση της συνέντευξης στο σπίτι. Ιδανικά η συνέντευξη θα πρέπει να αποθηκευτεί σε μια ασφαλή και κρυπτογραφημένη τοπική μονάδα δίσκου και θα πρέπει να χρησιμοποιείτε λογισμικό αθροίσματος ελέγχου της πιστότητας της αντιγραφής ([checksum software](#)) κάθε φορά που αντιγράφετε το αρχείο ήχου σε μια νέα θέση (το τμήμα Προφορικής Ιστορίας της Βρετανικής Βιβλιοθήκης χρησιμοποιεί το λογισμικό ελέγχου Blackbush, το οποίο μπορεί να παρασχεθεί δωρεάν κατόπιν αιτήματος). Θυμηθείτε να διατηρείτε πολλαπλά αντίγραφα και ότι «ένα αντίγραφο ισούται με κανένα αντίγραφο». Εξετάστε αν μπορείτε να μεταφέρετε με ασφάλεια τα αρχεία ήχου σε κάποιον που έχει πρόσβαση στο φυσικό χώρο του αρχείου, ίσως μέσω του [WeTransfer Pro](#), το οποίο επιτρέπει την προστασία με κωδικό πρόσβασης.
- Εάν είναι δυνατόν, διασφαλίστε πως η εξ αποστάσεως συνέντευξη θα είναι μια συνάντηση μεταξύ άλλων, η οποία θα συνεχιστεί με δια ζώσης συνεντεύξεις, όταν τα μέτρα περιορισμού των κοινωνικών επαφών χαλαρώσουν και θα μπορείτε να συναντηθείτε πρόσωπο με πρόσωπο.

4. Τεκμηρίωση

Μια δυσκολία στις εξ αποστάσεως συνεντεύξεις είναι η διευθέτηση του τρόπου με τον οποίο οι συμμετέχοντες μπορούν να υπογράψουν το συμφωνητικό παραχώρησης συνέντευξης πριν από τη συνέντευξη και το παραχωρητήριο μετά και πώς θα εξασφαλιστεί ότι κατανοούν τα έντυπα που υπογράφουν. Για περισσότερες πληροφορίες δείτε τις [οδηγίες της OHS](#) σχετικά με το Γενικό Κανονισμό για την Προστασία Δεδομένων (ΓΚΠΔ).¹

¹ Δείτε επίσης σχετικές οδηγίες στην ιστοσελίδα της ελληνικής Ένωσης Προφορικής Ιστορίας, από την οποία μπορείτε να κατεβάσετε δείγματα του συμφωνητικού και του παραχωρητηρίου στην ελληνική γλώσσα. Επίσης μπορείτε να κατεβάσετε εκεί τις συστάσεις της OHS σε ελληνική μετάφραση. <http://www.epi.uth.gr/index.php?page=practice2>. Σ.τ.Μ.

Εάν διεξάγετε συνεντεύξεις με άτομα που διαθέτουν ηλεκτρονικές υπογραφές, μπορείτε να τους ζητήσετε να συμπληρώσουν τα έντυπα με αυτόν τον τρόπο. Εάν ο πληροφορητής έχει πρόσβαση σε εκτυπωτή / σαρωτή, μπορεί να εκτυπώσει και να υπογράψει τα έγγραφα και είτε να τα στείλει πίσω ταχυδρομικά είτε ηλεκτρονικά ως σαρωμένο αντίγραφο ή μια φωτογραφία του εντύπου. Τέλος, αν έχετε πρόσβαση σε έναν εκτυπωτή, ενώ οι πληροφορητές όχι, μπορείτε να στείλετε εκτυπωμένα αντίγραφα σε αυτούς και να τους ζητήσετε να τα ταχυδρομήσουν πίσω. Θυμηθείτε ότι οι παραπάνω λύσεις που λαμβάνουν χώρα κατά τη διάρκεια του περιορισμού των κοινωνικών επαφών μπορεί να είναι προσωρινές και να χρειαστεί να υπογραφούν πρόσθετα έγγραφα αργότερα στο μέλλον.

Η υπογραφή του παραχωρητηρίου μπορεί να αναβληθεί μέχρις ότου χαλαρώσουν τα μέτρα κοινωνικής απόστασης, ωστόσο για να συμμορφωθείτε με τον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων (ΓΚΠΔ), ο συνεντευξιζόμενος θα πρέπει να υπογράψει το συμφωνητικό παραχώρησης συνέντευξης πριν από τη συνέντευξη. Σας συνιστούμε επίσης να τηλεφωνήσετε ή να κάνετε μια βίντεο-κλήση πριν την υπογραφή του συμφωνητικού για να βεβαιωθείτε ότι ο συνεντευξιζόμενος κατανοεί τόσο τη μορφή όσο και τη διαδικασία της συνέντευξης. Μόλις λάβετε τα έγγραφα σε χαρτί ή σε ψηφιακή μορφή, πρέπει να έχετε μια καθορισμένη διαδικασία για την ασφαλή αποθήκευση των εγγράφων που περιέχουν τα προσωπικά δεδομένα των ανθρώπων και επιπλέον αυτή η διαδικασία θα πρέπει να περιγράφεται στο συμφωνητικό παραχώρησης συνέντευξης.

Όπως συμβαίνει με όλες τις συνεντεύξεις προφορικής ιστορίας, ισχύουν οι συνήθεις κανόνες σχετικά με τις εύλογες προσαρμογές για άτομα με αναπηρία και ενθαρρύνονται εναλλακτικές μέθοδοι για την υπόδειξη και καταγραφή της δεοντολογικής συμφωνίας για πληροφορητές που δεν μπορούν να γράψουν. Για περισσότερες πληροφορίες, ανατρέξτε στις [Συχνές Ερωτήσεις για Νομικά και Δεοντολογικά Ζητήματα της βρετανικής Εταιρείας Προφορικής Ιστορίας \(Oral History Society\)](#). Εάν δεν είστε σε θέση να εξασφαλίσετε υπογεγραμμένο το συμφωνητικό παραχώρησης συνέντευξης από τον συνεντευξιζόμενο, μπορείτε να εξετάσετε το ενδεχόμενο της προφορικής συμφωνίας στην ίδια την ηχογράφηση/βιντεοσκόπηση. Εάν εργάζεστε σε έναν οργανισμό που υπάρχει Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων, σας συνιστούμε να επικοινωνήσετε μαζί του προτού προχωρήσετε σε προφορική συμφωνία.

5. Επιλογές για καταγραφή εξ αποστάσεως συνεντεύξεων

Έχοντας εξετάσει όλα τα ζητήματα στις ενότητες 1-4 αυτού του εγγράφου, υπάρχουν πολλές διαθέσιμες τεχνολογικές επιλογές για όσους επιθυμούν να προχωρήσουν σε μια εξ αποστάσεως συνέντευξη. Αρκετές θα είναι ακατάλληλες για εγγραφές συνεντεύξεων προφορικής ιστορίας, ειδικά όταν θέλετε να τις αρχειοθετήσετε, οπότε κατά την επιλογή μιας μεθόδου σας προτείνουμε να λάβετε υπόψη τους ακόλουθους παράγοντες:

- Ευκολία στη χρήση: Είναι μια μέθοδος που εσείς και ο πληροφορητής μπορείτε να καταλάβετε και να κάνετε χρήση;
- Πνευματικά δικαιώματα και προστασία προσωπικών δεδομένων: ο πάροχος αξιώνει δικαιώματα σχετικά με την εγγραφή ή με τα λόγια που καταγράφονται; Διατηρούν οποιαδήποτε δεδομένα και, αν ναι, πού

φυλάσσονται, πως είναι προσβάσιμα και συμμορφώνονται με τον Γενικό Κανονισμό Προστασίας Δεδομένων -ΓΚΠΔ;

- Μορφή/Τύπος αρχείου: Η επιλεγμένη μέθοδος παράγει ένα συμπιεσμένο αρχείο (όπως mp3, mp4 ή ένα αρχείο αποκλειστικής εκμετάλλευσης)ή μια μορφή κατάλληλη για αρχειοθέτηση (όπως wav); Ακόμα κι αν μπορείτε να καταγράψετε ένα αρχείο σε μορφή wav αυτό δεν σημαίνει απαραίτητα ότι θα είναι ασυμπιεστη μορφή ήχου (uncompressed audio). Είναι πολύ απίθανο ότι οποιαδήποτε μέθοδος εξ αποστάσεως εγγραφής θα παράγει ένα αρχείο ήχου της ίδιας ποιότητας με αυτό που είναι δυνατό να παραχθεί σε συνεντεύξεις πρόσωπο με πρόσωπο. Εάν σχεδιάζετε να αρχειοθετήσετε τις συνεντεύξεις σας, ο παράγοντας αυτός θα είναι πιθανότατα το πιο περιοριστικό κριτήριο. Γι αυτό είναι σημαντικό να το συζητήσετε με τον συνεργάτη που έχει αναλάβει την αρχειοθέτηση.
 - ✓ Να θυμάστε ότι, ει δυνατόν, θα πρέπει να καταγράψετε τη συνέντευξη ως αρχείο wav. Δεν μπορείτε απλά να καταγράψετε ένα mp3 και μετά να το μετατρέψετε σε wav.
 - ✓ Σημειώστε ότι όλες οι υπηρεσίες VoIP (Voice over Internet Protocol) (π.χ. Skype ή Zoom) και οι τηλεφωνικές κλήσεις (κινητές ή σταθερές) χρησιμοποιούν κάποιο βαθμό συμπίεσης ήχου. Αυτό θα εξαρτηθεί από την ταχύτητα και το εύρος ζώνης του Διαδικτύου, καθώς και τον κωδικοποιητή (λογισμικό συμπίεσης) που χρησιμοποιείται. Ο ήχος θα συμπιεστεί ακόμα και αν είναι wav το αρχείο ήχου που αποθηκεύετε στη συσκευή εγγραφής ή εξάγετε από το λογισμικό ήχου.
- Ηχητικό αρχείο ή βίντεο: θέλετε να εγγράψετε μια οπτικοακουστική συνέντευξη ή το κανάλι ήχου μιας τηλεοπτικής συνομιλίας ή απλά να πραγματοποιήσετε μια ηχητική τηλεφωνική κλήση; Μια βίντεο-κλήση θα έχει το πλεονέκτημα των οπτικών ενδείξεων, αλλά μια τηλεφωνική κλήση θα έχει λιγότερες επιπλοκές γύρω από τα δικαιώματα, την ασφάλεια και την προστασία των δεδομένων.
- Χρονικοί περιορισμοί: Μήπως ο πάροχος σας διακόπτει τη σύνδεση μετά από μια ορισμένη χρονική περίοδο; Υπάρχουν μέγιστοι χρόνοι λειτουργίας;
- Κόστος: Πόσο κοστίζει ο εξοπλισμός ή το λογισμικό, και υπάρχει περίπτωση να εγκλωβιστείτε σε συμβόλαιο; Μπορείτε να συνάψετε σύμβαση για τον εαυτό σας ή για λογαριασμό του οργανισμού σας; Υπάρχει εξοικονόμηση κόστους (ή κίνδυνοι) για πολλαπλούς χρήστες;

Έχοντας υπόψη αυτούς τους παράγοντες, παραθέτουμε παρακάτω κάποιες πιθανές επιλογές, οι οποίες συνοψίζονται στο Παράρτημα Α. Θα πρέπει να τονιστεί ότι ο κατάλογος αυτός δεν είναι εξαντλητικός και ότι άλλες εναλλακτικές λύσεις, εάν πληρούν τα κριτήρια του παρόντος εγγράφου, θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για μια εξ αποστάσεως συνέντευξη προφορικής ιστορίας. Επιπλέον, οι επιλογές που αναφέρονται στην ενότητα 5.2 αφορούν μόνο στη μέθοδο της καταγραφής της συνέντευξης και όχι στους τρόπους επικοινωνίας. Για μια επιτυχημένη εξ αποστάσεως συνέντευξη, θα χρειαστεί να εξετάσετε

τόσο τα μέσα για την πραγματοποίηση της κλήσης (εγγραφή και των δύο μερών – double-ender recording, τηλέφωνο, λογισμικό VoiP) **όσο και** τον τρόπο εγγραφής του ήχου (λήψη από λογισμικό ή από ψηφιακό καταγραφέα). Όποια μέθοδο κι αν επιλέξετε, συνιστούμε να πραγματοποιήσετε μια δοκιμαστική κλήση πριν από την συνέντευξη με τον πληροφορητή σας χρησιμοποιώντας την ίδια τεχνολογία που σχεδιάζετε να χρησιμοποιήσετε στην ίδια τη συνέντευξη.

Τέλος, πρέπει να σημειωθεί ότι το τμήμα προφορικής ιστορίας της Βρετανικής Βιβλιοθήκης δεν διαθέτει ευρεία εμπειρία γύρω από τις συγκεκριμένες τεχνολογίες και συνιστάται θερμά να συμβουλευτείτε τις κοινότητες των χρηστών και να μοιραστείτε τη δική σας πρακτική.

Σημ. Για το υπόλοιπο κείμενο που αφορά τις τεχνικές επιλογές και βιβλιογραφικές πηγές παραπέμπουμε στο αγγλικό κείμενο που βρίσκεται εδώ

<https://www.ohs.org.uk/advice/covid-19/>